

Zutphen ziet Ruimte voor Rivier 2.0 als kans voor ontwikkeling van de stad

22 apr. 2026 – Wim Eikelenboom

Op vier binnendijkse plekken langs de IJssel zoekt de rijksoverheid naar nieuwe ruimte om in de toekomst rivierwater te bergen bij extreme afvoeren. Zutphen ziet het als een kans om de stad een stap vooruit te helpen.

Bij de eerste schetsen van Ruimte voor de Rivier 2.0 voor Zutphen moest wethouder Sjoerd Wannet even slikken. Want op kaarten zag hij een hoogwatergeul ingetekend aan de westkant van de stad, rond De Hoven, precies op een plek waar Zutphen woningen wil.

“We weten al heel lang dat Zutphen een flessenhals vormt in de IJssel, omdat onze stad dicht op de rivier is gebouwd”, zegt wethouder Sjoerd Wannet. Een flessenhals wil zeggen dat het een knelpunt is als de IJssel extreem veel water afvoert. Voor die gevallen zou er een hoogwatergeul of bypass moeten komen die begint vlak na de Cortenoeverbrug en achterlangs de Hoven uitstroomt de IJssel in ter hoogte van de Voorsterklei.

Vooruit komen

Zutphen wil De Hoven graag uitbreiden met 900 woningen. De groeiwensen van de stad staan op gespannen voet met de nieuwe claim van de rijksoverheid voor een hoogwater-bypass. Toch kiest Zutphen de vlucht naar voren, laat wethouder Wannet weten.

“We willen de plannen van Ruimte voor de Rivier 2.0 als een kans voor onze stad omarmen en niet als een bedreiging zien”, vertelt hij. De gemeente heeft een bureau in de arm genomen om te onderzoeken hoe waterveiligheid, waterberging, woningbouw en verkeersbewegingen op elkaar kunnen worden afgestemd. “Het programmteam van Ruimte voor de Rivier 2.0 ziet ons nu als voorbeeldproject”, vertelt de wethouder. “Omdat wij als gemeente deze puzzel samen met de rijksoverheid willen leggen hoe we als stad vooruitkomen met Ruimte voor de Rivier 2.0.”

Een woordvoerder van het ministerie laat weten dat Zutphen geen speciale status heeft binnen Ruimte voor de Rivier 2.0. “Wel waarderen we de proactieve houding van regio Zutphen, om te zoeken naar verbinding tussen een mogelijke opgave voor waterveiligheid en andere ontwikkelingen in het gebied.”

Waalsprong

Wethouder Wannet laat zich in dit traject inspireren door Nijmegen, waar de zogeheten Waalsprong is ontwikkeld bij Ruimte voor de Rivier 1.0. Daar is een woonwijk gebouwd aan de overkant van de rivier de Waal, in combinatie met een nevengeul om de rivier meer ruimte te geven.

Nijmegen kreeg er bovendien een extra brug bij over de Waal. Dat is precies waarop Zutphen ook mikt. “Alle ambities hebben in Nijmegen geleid tot een grote ruimtelijke kwaliteit. Daar zijn ook harde keuzes gemaakt, want er zijn huizen gesloopt. Maar in Nijmegen hebben ze het vraagstuk van waterveiligheid, verkeersstromen en woonbehoefte op een indrukwekkende manier opgelost met de Waalsprong. Het werd een impuls voor de stad. Dat is wat ik ook voor Zutphen zou willen.”

De huidige spoorbrug in Zutphen - waar ook fiets- en autoverkeer gebruik van maakt - nadert het einde van de levensduur, zegt wethouder Wannet. “De brug is op de route voor de binnenvaart op de IJssel een lastig te nemen obstakel. Dus daar moeten we wat mee. We zijn al aan het sparen.”

Tuinbouwkassen

In het beoogde reserveringsgebied van de bypass zijn nu onder meer tuinbouwkassen gevestigd. De hoogwatergeul doorkruist ook de voorgenomen woningbouw in Nieuw Baank en De Hoven Zuid, dat Zutphen samen met buurgemeente Brummen wil ontwikkelen.

Niettemin wil Zutphen zoeken naar wat er wel kan. “We vragen Co Verdaas om hulp. Hij is Deltacommissaris en was betrokken bij de Waalsprong als hoogleraar gebiedsontwikkeling. Als Zutphen zijn we een middelgrote stad. We kunnen dit alleen in gezamenlijkheid met verschillende overheden. Dit gaat hoe dan ook veel tijd en geld kosten. En het zal hoe dan ook belangen schaden van mensen die hier wonen en werken.”

Over de ruimtelijke reservering van de rijksoverheid aan de westkant van Zutphen plaatst Wannet wel een kanttekening. “Deze ruimteclaim zet voor de komende vijftig jaar een groot gebied op slot, terwijl niet alle ruimte in volle omvang nodig zal zijn. Daarom willen we graag onderzoeken hoe dit inpasbaar is met andere plannen die we hebben, zoals woningbouw. We kijken naar verschillende scenario’s. Rijkswaterstaat vindt dat heel interessant.”

Hattem

Op het gemeentehuis van Hattem wordt met meer terughoudendheid gereageerd op de mogelijke hoogwater-claim die komt te liggen op het gebied tussen de snelweg A28 en de N50 naar Kampen. Dit is zoekgebied voor een mogelijke bypass. “Waterveiligheid is in Nederland essentieel, zeker voor een stad als Hattem aan de IJssel. Vanuit die verantwoordelijkheid volgen wij het proces Ruimte voor de Rivier 2.0 nauwgezet en blijven we in gesprek met het Rijk, in het belang van onze gemeente”, zegt wethouder Koen Castelein van Hattem desgevraagd. “Wij realiseren ons dat mogelijke reserveringsgebieden binnendijks impact kunnen hebben. Op dit moment is echter nog niet duidelijk wat dit concreet voor Hattem betekent.”

Vier plekken langs IJssel in beeld als nieuwe reservering Ruimte voor de Rivier 2.0

Om de IJssel in de toekomst genoeg ruimte geven bij noodgevallen van extreem hoog water, zoekt Ruimte voor de Rivier 2.0 naar nieuwe gebieden waar water kan worden afgevoerd. Het gaat om gebieden aan de landzijde van de dijken, dus binnendijks.

Langs de IJssel is al één zo’n gebied gereserveerd: Stadsland aan de westkant van Deventer. De rijksoverheid heeft langs de IJssel vier nieuwe zoekgebieden in beeld voor een mogelijke ruimtelijke reservering voor de verre toekomst. Het gaat om:

- Olburgerwaard in gemeente Bronckhorst
- Een bypass aan de westkant van Zutphen
- Een strook vanaf Deventer naar de hoogwatergeul in Veessen
- Een bypass over het grondgebied van Hattem richting Kampen

Voor al deze plekken geldt dat er nog onderzoek plaatsvindt hoeveel ruimte precies nodig is. Dat geldt eveneens voor de bestaande hoogwaterreservering van Stadsland bij Deventer.

Eind dit jaar wil het ministerie een beslissing nemen over de gebieden. Die worden vervolgens opgenomen in het Nationaal Waterprogramma. Vanaf dat moment gelden strenge rijksregels over wat er wel en niet is toegestaan aan bouwwerken in de binnendijkse hoogwaterreserveringen.

Dit verhaal is geschreven door Wim Eikelboom